

Sava Stepanov

POVODOM 35. NOVOSADSKOG SALONA

Pokazalo se da u ovom vremenu bez dominirajućih umetničkih tendencija, velik broj novosadskih umetnika apstrakciju shvata kao ekskluzivnu mogućnost bavljenja ontološkim preispitivanjima umetničkog iskaza – bilo da se radi o implicitnoj apstrakciji (asocijativna apstrakcija, apstrakcija prepoznatljivog motivskog porekla najčešće nastala redukcijom...) ili o eksplicitnoj suštinskoj apstrakciji zasnovanoj na analitičkom preispitivanju pikturalne autentičnosti. Takve apstraktne slike (grafike, skulpture, fotografije i dr.) najčešće „ukidaju“ izravnu komunikaciju na nivou sadržaja i (re)prezentuje se posmatraču kao zasebni plastički organizmi, kao tvorevine uspostavljene na vlastitim propozicijama, na autentičnom dejstvu likovnih elemenata (boja, linija, materija, kompozicija, forma, prostor, svetlo). Tamo gde se likovni elementi energično problematizuju i filozofiraju, prepoznaju se principi modernizma kojima se čuva privilegovani karakter umetnosti „koja ima pravo na vlastitu zasebnost ne da bi se izdvojila nego da bi bila primer drugim znanjima i drugim praksama“ (Filiberto Mena). Takva umetnost je, dakako, potrebna u periodu aktuelne, trajuće i transformišuće tranzicijske krize, kako bi nas uverila u mogućnost duhovnog prevladavanja osećanja permanentne tegobe i ugroženosti.

Cini se da izložba ovogodišnjeg Novosadskog salona pokazuje i dokazuje da umetnost koja brine o vlastitom biću i o sopstvenom konceptualnom habitusu, nije autistična. Zapravo, velik broj konkurenata za ovu izložbu (primljenih i odbijenih) pokazuje da apstrakcijskom umetnošću izražava (skoro angažovani) stav prema zbivanjima u svetu i vremenu u kome žive i stvaraju. Taj stav se, najčešće, iskazuje diskretno, „sofisticirano“ i prepoznatljiv je tek na nivou univerzalnih principa (ekspresivnost, gestualizam i akcionizam, racionalizam, konstrukcija, geometrija, minimalizam)...

Iako je pozivnicama-propozicijama za ovogodišnji salon hotimično „zaobiđena“ umetnost novih elektronskih medija (naglašeno prisutnih na nekolikim predhodnim „virtuelnim“ izložbama Novosadskog salona), pokazalo se da je kompjuterski model latentno prisutan i vidljiv u primerima imitiranja i „prizivanja“ digitalne slike, u slikama zasnovanim na upotrebi kompjuterskih predložaka, u modularno strukturiranoj skulpturi, pogotovo u brojnim primerima digitalnih fotografiskih ostvarenja i printova... Dakle, nalazimo se usred dominacije kompjutersko-ekranske kulture, one kulture koja nam nerukotvorenu, tehničku i elektronsku sliku „projektuje“ u praktičnom ali i u metaforičkom smislu. Takva slika je, po vlastitoj strukturiranosti, dakako, podložna manipulaciji. A iako manipulacija, pogotovo u umetnosti, nije obligatno negativistička, „rukotvorena“ slika još uvek predstavlja zasebni „dokaz ljudskosti“ i to kao da reafirmiše dignitet „tradicionalnih“ izražajnih načela, postupaka i medija. U tom smislu je, u aktuelnom trenutku, suštinski indikativna poruka anegdotе iz istorije moderne umetnosti po kojoj je mladi student Džekson Polok, na primedbu svog profesora da „treba slikati prema prirodi“ samouvereno odgovorio: „Ali, profesore, ja sam priroda!“

Na kraju, valja se zapitati da li je izložba 35. novosadskog salona, u okviru prikaza apstrakcijskih nastojanja, uspela da nagovesti objektivnu spoznaju ukupnog stanja novosadske umetnosti danas?

Očigledno je: ovogodišnji salon je koncipiran tako da ponudi pregled jedne od bitni(jih) tendencija aktuelne novosadske umetnosti. Pokazalo se da je predlog dugogodišnjeg organizacionog komesara ove tradicionalne manifestacije Lazara Simonovića bio adekvatan jer se unutar te apstrakcijske tendencije našlo mnoštvo zasebnih priloga veoma bliskih aktuelnom senzibilitetu sveta i umetnosti. Takođe, čini se da je odbirom ostvarena jedna kompaktna i ubedljiva izložbena celina. Da li ta sugestivnost ove izložbe može nagovestiti ili čak podrazumevati bliskost ostvarenja ovogodišnjih aktera salona sa drugim, ovoga puta, nezastupljenim autorima i njihovim ostvarenjima? Skoro da možemo biti uvereni u veliku dozu sigurnosti pretpostavke da se i među akterima drugih i drugačijih nastojanja može prepoznati slična količina naboja izazvanih provokacijama našeg svakodnevlja. I „sličnost“ karaktera njihovih umetničkih odgovora. A upravo to što su interpretativni načini zasigurno drugačiji jeste jedna od najubedljivijih karakterističnosti vremena pluralizma, vremena koje podrazumeva različitost mišljenja i delanja, pogotovo u umetnosti koja bi da se približi svojim autentičnim modernističkim načelima i karakterističnostima – dakle, u onim područjima umetnosti kojima (je nastojala da) se bavi institucija Novosadskog salona tokom ovih već poznih dana 2006. godine.